

Vilma Peltokangas

Girls, girls, girls

Naisen asema raskaan musiikin kentällä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

29.4.2024

Tiivistelmä

Tekijä:	Vilma Peltokangas
Otsikko:	Girls, girls, girls: naisen asema raskaan musiikin kentällä
Sivumäärä:	35 sivua
Aika:	29.4.2024
Tutkinto:	Musiikkipedagogi (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto:	Soiton- ja Laulunopetus
Ohjaaja:	MuL Johanna Talasniemi
Arviointi:	MuT Susanna Mesia

Opinnäytetyön tehtävä on tutkia raskaan musiikin kentän sukupuolijakaumaa ja naisen roolia rock- ja metallimusiikissa. Tasa-arvoon liittyvät teemat ovat erittäin ajankohtaisia, ja erityisesti naisten kokema seksuaalinen häirintä on puhuttanut ihmisiä musiikkialalla ja muutenkin. Olen seurannut uutisointia kulttuurialasta ja sen eriarvoisuudesta ja sen sekä omien kokemusten siivittämänä päädyin käsittelemään aihetta opinnäytetyön muodossa.

Aineistonani toimivat Suomen Muusikkojen Liitto ry:n teettämä tutkimus seksuaalisesta häirinnästä (2018) ja Suomen virallisen tilaston tutkimus vapaa-ajan osallistumisesta (2017). Hyödynnän myös Tiina Käpylän väitöskirjaa (2018), Anni Leppäsen opinnäytetyötä (2019) sekä Milka Uusitalon maisterintutkielmaa (2018), jotka kaikki käsittelevät jollain tavalla musiikin sukupuolittuneisuutta. Lähestyn aihetta myös Tiina Käpylän ja Anna-Elena Pääkkölän tuoreen historiikin *Lailasta Almaan* (2023) avulla.

Opinnäytetyössä pyrin tekemään aiheesta kirjallisuuskatsauksen. Tarkoituksena on siis kerätä yhteen jo olemassa olevaa tietoa raskaan musiikin sukupuolittuneisuudesta. Hyödynnän teemoittelua ja omaa pohdintaani. Metodina on laadullinen sisällönanalyysi, eli pyrin käsittelemään aihetta ja sen merkityksiä kokonaisvaltaisesti, nostaten tärkeimmät asiat esille ilman että informaatioarvo kärsii.

Aineistosta selvisi, että sukupuolijakaumalle on monia eri syitä. Muun muassa raskaan musiikin miesvaltaisuus ja seksuaalisen häirinnän uhka varjostavat naisten polkua rock- ja metallipiireihin. Myös esikuvien puute ja yleinen naisten ammattitaidon epäileminen sekä omaksutut asenteet muun muassa puhekielestä ja lyriikasta vaikuttavat asiaan. Opinnäytetyössäni pohdin myös pedagogiikan merkitystä tyttöjen ja naisten soittoon. Koen, että opinnäytetyöstäni voi olla hyötyä musiikkialan ammattilaisille, harrastajille ja kaikille aiheesta kiinnostuneille. Toivon työni herättelevän ihmisiä ajattelemaan ja kyseenalaistamaan omia ennakkoluulojaan ja asenteitaan.

Avainsanat: tasa-arvo, sukupuoli, sukupuolittuneisuus, rock, metalli,
punk, nainen, musiikki

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author: Vilma Peltokangas
Title: Girls, girls, girls: Women in Punk, Metal and Rock
Number of Pages: 35 pages
Date: 29 April 2024

Degree: Bachelor of Culture and Arts, Music
Degree Programme: Music
Specialisation Option: Instrument and Vocal Pedagogy
Supervisor: Johanna Talasniemi, Lic.A. (Mus)
Examiner: Susanna Mesiä, DMus

This bachelor's project investigates gender distribution in punk, metal and rock music. Equality related themes are currently important globally. This discussion about sexual harassment experienced by women has gained notoriety in music industry. I have been reading the news about cultural sector and its inequality. Because of them and my own experiences, I decided to explore this topic in the form of a thesis.

My materials include a study about sexual harassment commissioned by the Finnish Musicians' Union (2018) and the research about leisure participation from the Official Statistics of Finland (2017). I also utilize Tiina Käpylä's doctoral dissertation (2018), Anni Leppänen's bachelor's project (2019) and Milka Uusitalo's master's thesis (2018). All of them discuss gender in music in some way. I approach the topic also with Tiina Käpylä and Anna-Elena Pääkkölä's history book "*From Laila to Alma: History of Women in Finnish Popular Music*" (2023).

In my bachelor's project, I provide a literature review on the gender aspects of punk, metal and rock music and I share my own reflections. As a method I use qualitative content analysis, where I discuss the topic and its significance thoroughly (I highlight the key points without giving up the informational value of the material).

The material revealed that there are several reasons for the gender imbalance. For example, the dominance of men and the threat of sexual harassment overshadow women's paths in punk, metal and rock music. Other reasons include the lack of role models, general doubts towards women and ingrained attitudes. In my bachelor's project, I also reflect on the significance of pedagogy for girls and women.

I believe that my bachelor's project could be beneficial for professionals but also for enthusiasts and anyone interested in the topic. I hope that my bachelor's project will provoke people to think and challenge their own thoughts and attitudes.

Keywords: Equality, gender, gendering, punk, metal, rock, woman, music

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Aineisto, tutkimuskysymykset ja menetelmät	2
3	Sukupuolijakauma raskaan musiikin kentällä	5
3.1	Sukupuolijakauma äänitteillä	6
3.2	Sukupuolijakauma keikkalavoilla	7
3.3	Sukupuolijakauma kilpailuissa	8
3.4	Sukupuolittuneisuus harrastuneisuudessa	9
4	Ennakkoluulot ja asenteet naisia kohtaan	10
4.1	Naisten ammattitaidon epäileminen	12
4.2	Seksuaalinen häirintä	14
4.3	Nainen lyriikassa	15
5	Pedagogiikka	17
5.1	Pedagogiikan merkitys ja opettajan valta	18
5.2	Miksi naisten soitto jää harrastuksen tasolle?	20
5.3	Raskaan musiikin opetus	22
5.4	Tyttöjen kannustaminen	24
6	Pohdinta	25
	Lähteet	29

1 Johdanto

Naiseksi identifioituvana muusikkona olen vähän väliä törmännyt keskusteluun siitä, kuinka sukupuolet eivät ole musiikkialalla tasa-arvoisia. Olen valmistumisvaiheessa oleva klassiseen sellonsoittoon keskittynyt musiikkipedagogi, mutta eri musiikkigenret ovat aina kiinnostaneet minua. Viime vuosina olen soittanut paljon muutakin kuin klassista musiikkia, ja vuonna 2020 liityin metalliyhtyeeseen. Raskaan musiikin maailmaan sukeltaessani olen havainnut vielä räikeämpää eroa sukupuolten välillä - en niinkään syrjinnän muodossa vaan siten, ettei naisia oikeastaan ole raskaan musiikin kentällä joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Olen myös kuullut kollegoiltani hurjia tarinoita naisten kohtelusta mm. keikkapaikoilla. Näistä havainnoista sain kipinän lähteä tutkimaan asiaa tarkemmin opinnäytetyön muodossa, aiheenani naisen asema raskaan musiikin kentällä.

Tutkimuksessa on todettu suurimman osan naisista kokevan musiikkialan eriarvoisena (Vastakaiku Oy). Musiikkialaa on puhuttanut myös naisten vähyyksi esiintymislavoilla. Kesällä 2018 suurten festivaalien ohjelmistoissa genrestä riippumatta vain joka yhdeksäs esiintyjä oli naisoletettu. Raskaampaan musiikkiin keskittyvällä Rockfestillä naisia oli vain joka 66. esiintyjä (Markkola, 2018). Lasten ja nuorten harrastustoimintaa käsittelevästä tutkimuksesta käy ilmi, että tytöt harrastavat soittamista ahkerammin kuin pojat, mutta jostain syystä asetelma kääntyy pääläelleen kahdenkymmenenviiden ikävuoden jälkeen (Suomen Virallinen Tilasto, 2017).

Pyrin löytämään aineistoista raskaan musiikin kentän sukupuolijakaumaan liittyvät pointit, ja keräämään ne yhteen opinnäytetyöhöni. Teen katsauksen siihen, millaista tietoa aiheesta jo löytyy, ja kuljetan opinnäytetyöni erilaisten näkökulmien ja oman pohdintani avulla kohti jonkinlaista lopputulemaa. Opinnäytetyötä tehdessäni mielessäni ovat muun muassa seuraavat kysymykset: Miksi valtaosa raskaan musiikin ammattilaisista on miehiä, vaikka sitä kuuntelevat yhtä paljon naisetkin? Mikä estää naisia kiipeämästä

esiintymislavalle, vai estääkö mikään? Mistä naisten vähäinen määrä raskaan musiikin kentällä johtuu?

Opinnäytetyössäni tutkin raskaan musiikin kentän sukupuolittuneisuutta. Metodina käytän laadullista sisällönanalyysia. Tutkin, millaista tietoa aiheeseen liittyen on saatavilla. Pohdin sukupuolijakaumaa, ennakkoluuloja ja pedagogiikkaa aineiston avulla. Hyödynnän työssäni teemoittelua. Keskityn siis jokaisessa luvussa sukupuolittuneisuuden tietystä näkökulmasta. Ensin tutkin, millaisia lukuja ja tietoa on saatavilla sukupuolijakaumasta äänitteillä, keikkalavoilla, kilpailuissa ja harrastuneisuudessa. Sen jälkeen keskityn naiseen kohdistuviin ennakkoluuloihin. Pohdin naisten ammattitaidon epäilemistä, seksuaalista häirintää sekä lyriikan vaikutusta ennakkoluulojen ylläpitämiseen. Lopussa pohdin asiaa vielä pedagogiikan kannalta. Pohdin muun muassa opettajan valtaa, raskaan musiikin opetusta ja sen puutetta sekä tyttöjen kannustamista. Päätän opinnäytetyöni pohdintaan, johon kokoon kattavasti mutta tiivistetysti löytämäni pointit ja heränneet kysymykset.

2 Aineisto, tutkimuskysymykset ja menetelmät

Tutkin opinnäytetyössäni tutkimuksia ja tilastoja, jotka käsittelevät suurimmaksi osaksi rytmimusiikin ammattilaisia. Aineistooni kuuluu Vastakaiku Oy:n teettämä tutkimus koskien musiikkialan sukupuolijakaumaa (2023). Käsittelem myös Muusikkojen Liitto ry:n tutkimusta seksuaalisesta häirinnästä musiikkialalla (2018). Hyödynnän myös Suomen virallisen tilaston tutkimusta vapaa-ajan osallistumisesta ja nuorten harrastuneisuudesta (2017). Kaikissa edellä mainituissa tulee mielestäni konkreettisesti ilmi sukupuolten väliset erot toiminnassa ja ajattelussa. Siksi ne ovat mielestäni oleellisia opinnäytetyössäni ja tukevat hyvin muuta aineistoa.

Aineistooni kuuluu myös Tiina Käpylän ja Anna-Elena Pääkkölän tuore kirja *Lailasta Almaan* (2023). Kirjassa käydään läpi suomalaisen populaarimusiikin eri aikakausia ja genrejä naisten näkökulmasta. Kirjassa ovat omat lukunsa rock-, punk-, ja metallimusiikille. Edellä mainittujen lukujen lisäksi löysin

kuitenkin mielenkiintoista tietoa myös esimerkiksi iskelmä- ja diskomusiikkia käsittelevistä luvuista. Sukupuolten epätasa-arvon juuret ovat syvällä, ja kirja kartoittaa sen syitä ja ilmiöitä kattavasti ja erilaisista näkökulmista. Siksi se sopii hyvin aineistoksi opinnäytetyölleni. Ennakkoluuloja käsittelevässä luvussa paneudun myös lyriikkaan, ja nostankin esille muutaman esimerkin Mötley Crüe ja Rammstein -yhtyeiltä.

Löysin aiempia tekstejä, jotka liittyvät aiheeseen. Vuodelta 2018 löysin Milka Uusitalon seminaarityön, jossa pohditaan juuri naisten marginaalisuutta rockin instrumentalisteina. Uusitalo tarkastelee työssään rockmusiikin sukupuolittuneisuutta eri osa-alueiden kautta, joihin kuuluvat mm. kulttuurillinen, biologinen ja historiallinen näkökulma. Uusitalo toteaa, että tutkimuksia ja vertailua naisten ja miesten suhteesta rockmusiikkiin löytyy, mutta nykypäivän tilannetta ei ole juurikaan tutkittu (Uusitalo, 2018, s.3).

Myös Anni Leppänen käsittelee opinnäytetyössään *Naiset laulaa, miehet soittaa - Musiikin ammattilaisuuden sukupuoli ja naisen rooli rytmimusiikin ammattilaisena* (2019) samaa aihealuetta. Opinnäytetyötä ei ole kuitenkaan rajattu koskemaan raskasta musiikkia, vaan rytmimusiikkia yleisesti. Opinnäytetyössä Leppänen toteaa muun muassa sukupuolijakauman rytmimusiikissa olevan monilta osin miesvaltainen (Leppänen, 2019, s.25). Leppäsen haastattelemat naiseksi identifioituvat henkilöt olivat huomanneet sukupuolensa vaikuttavan asenteisiin, mutta mainitsivat myös, että positiivista muutosta on tapahtumassa. Vaikka opinnäytetyö ei keskity raskaaseen musiikkiin, koen, että rytmimusiikkia yleisesti tarkastellessa voin myös löytää tärkeitä huomioita sukupuolten välisiin eroihin liittyen.

Tiina Käpylän väitöskirja *Bändissä ja Vimmassa; Sosiaalinen sukupuoli arjesta esiintymislavalla turkulaisten nuorten bändiharrastuksissa* (2018) toimii myös aineistonani. Nuorten yhteytoimintaa tarkastellessa voi mielestäni löytää heijastuksia suoraan raskaan musiikin kenttään ja sen toimintatapoihin, vaikkei Käpylä rajaakaan genreä väitöskirjassaan. Ainakin nuorten yhteytoimintaa seuraamalla voi löytää mahdollisia viitteitä sukupuoleen kohdistuvista

ennakkoluuloista. Työssä käsitellään melko samanlaisia kysymyksiä, joita itsekin pohdin omassa työssäni.

Edellä mainittuja lähteitä hyödyntämällä uskon pystyväni kokoamaan kattavan katsauksen raskaan musiikin sukupuolittuneisuuteen nykypäivänä. Vaikka kaikkia lähteitä ei ole rajattu koskemaan metalli- ja rockmusiikkia, pystyn heijastelemaan vaikutuksia myös siihen maailmaan. Tavoitteenani on tehdä laadullinen sisällönanalyysi eli jäsentää kokonaisvaltaisesti aiheeni ominaisuuksia ja merkityksiä (Jyväskylän yliopisto, 2021). Teemoittelun avulla pyrin hahmottamaan keskeiset aihepiirit ja paikantamaan aineistostani tutkimukseni kannalta olennaiset asiat (Juhila, ei pvm.) Käsittelen jokaisessa luvussa sukupuolittuneisuuden ilmiötä eri näkökulmista. Teemoittelun ja laadullisen analyysin avulla voin tutkia ilmiötä olemassaolevan kirjallisuuden ja tutkimusten avulla ja tiivistää löytämäni informaation opinnäytetyöhöni. Valitsin tämän menetelmän, sillä tarkoitukseni on nimenomaan tutkia aihetta olemassa olevien tekstien ja tutkimusten avulla, eikä esimerkiksi haastattelujen avulla. Vaikka käytän opinnäytetyössäni myös omaa pohdintaani, pyrin tekemään sen loogisesti ja lähteiden kanssa keskustellen.

Tietoperustaani kuuluvat myös lukuisat artikkelit ja uutiset, muun muassa Matti Markkolan artikkeli *Tytöt ei soita kitaraa* (2018). Artikkeleihin on koottu kattavasti prosenttilukuja eri festivaaleilta liittyen sukupuolijakaumaan. Sivuan myös muutamia Ylen tekstejä, esimerkiksi Stina Alapirtin artikkelia liittyen punkstooliikkeeseen (2021). Käsittelen aihetta enemmänkin, sillä se oli raskaan musiikin kenttää ravisteleva, tärkeä liike seksuaalisen häirinnän kitkemiseksi. Muita tärkeitä lähteitä ovat Anna Anttilan julkaisu *Kuinka vahvistaa taide- ja kulttuurialan tasa-arvoa ja työhyvinvointia?* (2019) sekä Jyväskylän ammattikorkeakoulun podcast liittyen opettajien vallankäyttöön (ei pvm.).

Opinnäytetyössäni kysyn, miksi raskaan musiikin kenttä on niin sukupuolittunut? Pääkysymykseni sisältää kysymykset siitä, miten sukupuolittuneisuus ilmenee

ja mitä voimme pedagogeina tehdä asian ratkaisemiseksi? Mikä estää naisia kiipeämstä esiintymislavalle, estääkö mikään?

Raskaan musiikin sukupuolittuneisuuteen liittyvää kirjallisuutta löytyy jonkin verran, esimerkiksi aineistonakin toimiva Pääkkölän ja Käpylän *Lailasta Almaan*-historiikki sekä Arja Ahon ja Anne Taskisen kirjoittama *Rockin korkeat korot* (2003). Koen kuitenkin, että ne eivät anna vastausta kysymyksiini. Siksi ajattelen, että aihetta on hyvä ja tärkeä tutkia edelleen ja päivittää näkemyksiä tähän päivään. Kuten aiemmin mainitsin, opinnäytetyössäni tutkin sukupuolittuneisuutta monipuolisesti eri näkökulmien ja teemoittelun avulla.

3 Sukupuolijakauma raskaan musiikin kentällä

THL:n mukaan jokainen ihminen kokee sukupuolensa yksilöllisesti. Sukupuolen moninaisuus voi tarkoittaa sukupuolitettujen piirteiden kirjon lisäksi myös sukupuolen kokemuksia ja ilmaisutapoja. Sukupuoliin liittyy paljon odotuksia ja arvoja. Syrjintää tapahtuu pelkän sukupuolen perusteella (THL 2023). Opinnäytetyössäni keskityn sukupuolten perinteiseen jakoon, sillä siten sukupuolia käsitellään aineistossani. Perinteisellä jaolla tarkoitan opinnäytetyössäni biologiaan pohjautuvia miehen ja naisen sukupuolia.

Kolmannessa luvussa ”Sukupuolijakauma raskaan musiikin kentällä” tutkin sukupuolijakaumaa eri musiikin alueilla. Alaluvussa 3.1 tutkin, miten jakauma näkyy äänitteillä. Käytän apuna mm. tekijänoikeustoimisto Teoston tilaamaa, Vastakaiku Oy:n teettämää tutkimusta Teoston omista henkilöasiakkaista. Vertailen tutkimuksen lukuja ja käyn läpi tutkimuksessa ilmi käyneitä syitä musiikkialan eriarvoisuudelle. Pohdin eriarvoisuutta myös Teoston asiakkaiden sukupuolijakauman avulla. 2.2 kohdassa käsittelen jakaumaa keikkalavoilla. Pohjaan pohdintani mm. Matti Markkolan artikkeliin Suomen suurimmista festivaaleista ja vertailen siinä esitettyjä prosentteja esiintyjien sukupuolesta. Esittelen Keychange-hanketta ja pohdin, mitkä ovat omasta mielestäni sen hyviä ja huonoja puolia. Kohdassa 2.3 tutkin sukupuolijakaumaa kilpailuissa ja sitä, kuinka tasa-arvoa pyritään niissä edistämään. Käytän esimerkkinä Lille

Metal Music showcasea ja nostan muutaman tärkeän pointin Tiina Käpylän aihetta käsittelevästä väitöskirjasta. Viimeisenä käsittelen myös harrastuneisuuden sukupuolittuneisuutta kohdassa 2.4, sillä mielestäni sukupuolittuneisuus voi juontaa juurensa jo lapsuudesta ja saadusta opetuksesta asti. Pedagogiikan merkitykseen palaan myös opinnäytetyön loppupuolella omassa luvussaan. Käytän apuna mm. Tilastokeskuksen tutkimusta sekä Milka Uusitalon seminaarityötä vuodelta 2018. Vertailen niissä esiteltyjä lukuja ja pohdin harrastuneisuuteen vaikuttavia tekijöitä niiden pohjalta.

3.1 Sukupuolijakauma äänitteillä

Kokemukseni mukaan raskaassa musiikissa yleistä on se, että studiomuusikoita käytetään harvoin ja esiintyjät ovat lähestulkoon aina yhtyeitä eivätkä artisteja. Näin ollen, jos naisia nähdään keikkalavoilla vähän, voidaan siitä vetää johtopäätös, että naisia soittaa vähän myös äänitteillä. Lähdin kuitenkin tutkimaan asiaa vielä tarkemmin.

Vastakaiku Oy:n teettämän tutkimuksen mukaan tekijänoikeusjärjestö Teoston henkilöasiakkaista vuonna 2022 vain 21 % oli naisia miesten vastaavan luvun ollessa 79 %. Suomessa säveltäjistä ja sanoittajista vain 20 % on naisia. Nykytilanteen analyysi avoimista vastauksista ja haastatteluista -luvussa osallistujilta kysyttiin syitä sille, miksi naispuoliset musiikintekijät ovat niin harvassa. Naiset kertoivat keskeisimpien syiden liittyvän siihen, että ala on miesvaltainen ja miehillä on ylivalta päätöksenteossa. Nuoret naiset (alle 35-vuotiaat) kokivat vähättelyä ja häirintää, vanhemmat naiset (yli 50-vuotiaat) olivat enemmän huolissaan perhetilanteista ja toimeentulon epävarmuudesta (Vastakaiku Oy, 2023).

On siis paljon syitä sille, mikseivät naiset halua lähteä säveltämään tai sanoittamaan musiikkia. Soittavatko ja esiintyvätkö naiset kuitenkin yhtä paljon äänitteillä kuin miehet? En löytänyt aiheesta tehtyä tutkimusta mutta väittäisin, että eivät. Väittämää voi perustella Teoston asiakkaiden sukupuolijakaumalla.

Teosto edustaa kuitenkin musiikin tekijöitä eli säveltäjiä, sanoittajia ja sovittajia. Äänitteillä esiintyviä muusikoita ja musiikkituottajia edustavalta Gramexilta on löytänyt tietoa sukupuolijakaumasta (Gramex, tasa-arvo, sukupuolijakauma). On siis mahdotonta sanoa tarkkaa lukua sille, kuinka monta prosenttia äänitteillä soittavista muusikoista on naisia.

Jotain on kuitenkin mahdollista päätellä sen perusteella, kuinka paljon naisia nähdään keikkalavoilla ja yhtyeiden riveissä. Seuraavan luvun tilastot esiintyvien muusikoiden sukupuolijakaumasta avaavat ongelmaa lisää.

3.2 Sukupuolijakauma keikkalavoilla

Matti Markkola toteaa lehtiartikkelissaan, että kesällä 2018 vain joka 9. esiintyjä oli naisoletettu Suomen suurimmilla festivaaleilla genreistä riippumatta. Samana vuonna tapahtumien yleisöstä naisoletettuja oli kuitenkin jopa puolet. Sellaisilla festivaaleilla, joissa esiintyy eri genrejä edustavia yhtyeitä ja artisteja naisten osuus esiintyjistä on keskimäärin noin 15 %. Samassa tilastossa mainitaan Rockfest, joka nimensä mukaisesti keskittyy raskaaseen musiikkiin. Sen esiintyjistä naisia oli enää 1,5 %. Siis 198 esiintyjästä naisia oli vain 3. Heistä 2 oli laulajia. Tuska-festivaalilla esiintyjä oli 200, joista vain 3 oli naisia, ja heistä kaikki olivat laulajia (Markkola, 2018).

Sukupuolijakauman tasapainottamista varten on perustettu Keychange-hanke. Se on kansainvälinen hanke, jonka tarkoituksena on kannustaa festivaaleja ja musiikkiorganisaatioita tasapainottamaan sukupuolten välinen jakauma tasan. Se tarkoittaa, että musiikin ammattilaisista 50 % voisi olla miehiä, mutta toinen 50 % tulisi koostua naisista, transsukupuolisista tai muunsukupuolisista henkilöistä. Hankkeeseen on sitoutunut yli 600 musiikkifestivaalia tai -organisaatiota, Suomesta Ruisrock, Flow Festival, Lost in Music Festival, Ida Radio ja Music and Media. (keychange, ei pvm.) Mielestäni Keychange-hanke on hieno ajatuksen tasolla ja haluan että naisia ja muita vähemmistöjä kannustetaan. Näen kuitenkin ongelmallisena sen, että hanke otettaisiin käyttöön esimerkiksi Tuska-festivaaleilla. Naisia ei yksinkertaisesti ole raskaan musiikin kentällä riittävästi, jotta he voisivat muodostaa puolet esiintyjistä.

Meidän pitäisi siis keskittyä ongelman juureen, siihen miksi naisia ei ylipäättään ole genressä mukana niin paljon, sen sijaan että pakottaisimme ohjelmiston kustannuksella ehkä lahjattomiakin naisartisteja ja -yhtyeitä lahjakkaampien miesartistien -ja yhtyeiden edelle. On kuitenkin mahdotonta olla täysin puolueeton juuri naisiin kohdistuvien ennakkoasenteiden vuoksi.

3.3 Sukupuolijakauma kilpailuissa

Ymmärtääkseni kotimaisella musiikkikilpailukentällä on harvinaista, että sukupuoleen kiinnitettäisiin huomiota, vaikka tietenkin nainen lavalla saattaa kiinnittää huomion positiivisesti tai negatiivisesti riippuen yleisön ja tuomariston omista ennakkoasenteista. Jotkut musiikkikilpailut ovat kuitenkin lähteneet ajamaan tasa-arvoa radikaalimmin ottein. Esimerkiksi ranskalainen raskaaseen musiikkiin keskittyvä Lille Metal Music Showcase kysyy ilmoittautumislomakkeessa montako naista, miestä ja muunsukupuolista on lavalla ja sen lisäksi vielä montako naista, miestä ja muunsukupuolista on tekniikkapuolella toteuttamassa esitystä. Lomakkeesta saa vaikutelman, että Showcase pyrkii valitsemaan kilpailijoita monipuolisesti ja nostamaan naisia ja muunsukupuolisia mukaan metallipiireihin, vaikkei kilpailun sivuilla niin suoraan sanotakaan. Kilpailun ehdoissa myös lukee, että jos yhtyeen esiintymiseen tai lyriikkaan kuuluu syrjintää, rasismia, homofobiaa, transfobiaa tai misogyniaa kilpailulla on oikeus hylätä yhtye (Lille Metal Music Showcase, ei pvm.).

Tiina Käpylä käsittelee väitöskirjassaan bändikilpailujen sukupuolijakaumaa. Hän kertoo havainnoineensa Turun Bandstand-kilpailussa, että esiintymislava ja sen ympäristö oli täynnä poikia ja miehiä. Toiminta oli selkeästi miesvaltaista, ja naisen rooliksi jäi yleisössä oleminen tai soittajien tukeminen. Havainto oli odotettu, mutta Käpylä kertoo ihmetelleensä tilannetta ja sen herättäneen kysymyksiä siitä, miksi näin on. (Käpylä, 2018, s.8). Ongelma on kuitenkin syvemmällä kuin bändikilpailuissa, ja meidän tulisikin tarkastella naisten vähyyteen johtavia tekijöitä jo soittoharrastuksen aloittamisesta lähtien.

3.4 Sukupuolittuneisuus harrastuneisuudessa

Kuinka paljon nuoret harrastavat musiikkia, ja onko mahdollista nähdä eroa tyttöjen ja poikien harrastuneisuudessa? Koen tärkeäksi tutkia sukupuolittuneisuutta lapsuudesta asti. Epäilen, että jonkinlaisia ennakkoluuloja ja käyttäytymismalleja opitaan jo silloin. Tilastokeskuksen tutkimuksesta vuodelta 2017 käy ilmi, että 10–14-vuotiaat tytöt harrastivat soittamista enemmän kuin pojat, mutta 25 ikävuodesta ylöspäin asetelma kääntyi toisinpäin. Suosituimmat soittimet olivat piano ja kitara. Kuitenkin sukupuolten välillä oli jälleen selkeä ero: miehistä 11 % soitti kitaraa, naisista vain 3 %. Yhtyeissä naisista soitti vain 2 % miesten vastaavan luvun ollessa 4 % (SVT, 2017).

Milka Uusitalo on seminaarityössään nostanut esille Jaana Lähteenmaan tutkimukset, joiden yhtenä osa-alueena kartoitettiin peruskouluikäisten haaveita rocktähteydestä. Lähteenmaan kyselytutkimuksesta selvisi, että tytöistä 15 % haaveili rockmuusikon tai -laulajan urasta. Tytöistä suurin osa haaveili nimenomaan laulajan urasta. Lähteenmaan tutkimuksen kohteena oli myös instrumenttien sukupuolittuminen, ja siitä selviääkin, että vain alle 10 % tytöistä soitti niin sanottuja rockinstrumentteja (rummut, basso, kitara, syntetisaattori). 26 % pojista olivat tutkimuksessa sitä mieltä, ettei naisille sovi rockin soittaminen. (Uusitalo, 2018, s.75–84)

Miten nuoret ylipäättään valitsevat instrumenttinsa? Siihen saattavat vaikuttaa mm. kuuntelutottumukset ja vallitsevat trendit. Suomen virallisesta albumilistasta käy ilmi, että raskaan musiikin albumit ovat kaukana listojen kärjestä. (Suomen Virallinen Lista, 2023). Nuoret seuraavat trendejä aktiivisesti, ja konemusiikin yleistyessä sähkökitaran tai rumpusetin äärelle ei löydetä enää niin helposti. Nuorille on tärkeää kuulua porukkaan, ja epätavallinen valinta soittimeksi voi asettaa nuoren arvostelun kohteeksi.

Uusitalon mukaan valintoihin vaikuttavat varmasti myös opettajien ja vanhempien asenteet. Vanhemmalla väestöllä on usein hieman pinttyneet

asenteet mitä tulee sukupuoliin liittyviin normeihin. Sen vuoksi tyttöjä ei kannusteta raskaan musiikin pariin, vaan heille tarjotaan feminiinisempiä vaihtoehtoja kuten orkesterisoittimia, pianoa tai laulua. Instrumenttivalintaan saattaa vaikuttaa myös vanhempien oma harrastuneisuus ja se, mitä instrumentteja omistetaan valmiiksi (Uusitalo, 2018).

Harrastuneisuuteen saattaa vaikuttaa myös esikuvien puute. Etenkin raskaan musiikin genressä, mutta muissakin genreissä ongelmana on naisoletettujen instrumentalistien vähyys. Pohtiessani suomalaisia naisoletettuja raskaan musiikin laulajia keksin monta nimeä, esimerkiksi Nightwishin Floor Jansenin ja Huora-yhtyeen Anni Lötjösen. Naisoletettuja instrumentalisteja on kuitenkin suomalaisen raskaan musiikin kentällä selvästi vähemmän. Tytölle, joka on aloittelemassa soittoharrastusta voi olla vaikea valita soittimekseen rummut, jos hän ei ole koskaan nähnyt naisoletettua rumpalia. Kaikilla ei välttämättä ole tahtoa tai uskallusta olla uranuurtaja. Itse sellistinä olen siitä onnekas, että Apocalyptica on ollut suunnannäyttävä sellon tuomisessa raskaaseen musiikkiin. Kuitenkin yhtye koostuu miesoletetuista. Ennen oman ammattitaitoni ja itsetuntoni kehittymistä en varmasti olisi uskaltanut lähteä luomaan uraa raskaan musiikin parissa sellon kanssa.

4 Ennakkoluulot ja asenteet naisia kohtaan

McClaryn mukaan naisten on vaikeaa rakentaa uraa musiikin parissa muun muassa siksi, että huomio kiinnittyy usein ulkomusiikillisiin tekijöihin. Naisia on aina arvosteltu ulkonäön perusteella. Ulkonäköön tai muuhun ulkomusiikilliseen asiaan keskittyminen vie huomion itse musiikilta. Kun musiikki huomioidaan, se saa usein kritiikkiä (McClary, 1991, s.148).

Tiina Käpylä toteaa väitöskirjassaan ”*Bändissä ja Vimmassa. Sosiaalinen sukupuoli arjesta esiintymislavalle turkulaisten nuorten bändiharrastuksissa*” monien populaarimusiikin tyyllilajien olevan maskuliinisesti koodautuneita. Se johtaa siihen, että vaikei kukaan varsinaisesti kiellä tyttöjä tai naisia soittamasta rock-musiikkia, esteenä ovat kuitenkin omaksutut ennakoasenteet

ja kirjoittamattomat säännöt. Käpylä mainitsee väitöskirjassaan myös sen, että musiikkiteknologia saattaa ylläpitää raskaan musiikin sukupuolittuneisuutta. Maskuliinisuus näkyy tuotteiden markkinoinnissa ja soittimet liitetään miehisyyteen. Naisen on vaikea löytää samaa sukupuolta edustava roolimalli, tai jos löytää, hänestä käytetään usein nimitystä ”naismuusikko” (Käpylä, 2018, s.110–111).

Käpylä ja Pääkkölä kertovat historiikissaan että rock- ja metallimusiikki näyttäytyvät usein miehisenä osa-alueena populaarimusiikissa. Raskaan musiikin kentällä toimiva nainen erottuu joukosta väkisin, niin kollegoille mutta myös yleisölle. Raskasta musiikkia on pitkään pidetty naisille epäsopivana genrenä, paitsi jos nainen on vihainen ja nuori. Naisille on etenkin ennen 1990-lukua heitetty törkeitä kommentteja, liittyen vanhemmuuteen, soittotaitoihin tai jopa kuukautisiin, ja työttöly on ollut silloin yleistä. Raskaassa musiikissa käsitys hyvästä rock-muusikosta on ollut ahdas. Jostain syystä raskaaseen musiikkiin liitetään energisyys, kovaäänisyys, teknisyyt ja kapinointi. Piirteet liitetään vahvasti miehisyyteen (Käpylä & Pääkkölä, 2023, s.72).

Rock-musiikkiin on liitetty myös vahvasti alkoholi, huumeet ja seksi. Jostain syystä myös nämä asiat ovat miehille yleisesti hyväksyttävämpiä kuin naisille. Mies, joka harrastaa paljon seksiä voi olla ”kova jätkä”, mutta naisen tehdessä samoin hänet nähdään halpana huorana. Esimerkiksi Rayan (Raija Jääskä, o.s. Alenius) ikuistettiin vuonna 1969 kuvaan olutpullo kädessä, ja se riitti maalaamaan hänestä kuvan törkeänä juoppona. Tämä vaikeutti hänen uraansa huomattavasti. Olutpulloa pitelevää miestä kuitenkin pidettiin normaalina ja jopa ihailtavana (Käpylä & Pääkkölä, 2023, s. 76). Päihteidenkäyttö ei tietenkään ole tavoiteltavaa, ja nykyään useimmat rokkarit kuten Samy Elbanna ja Rob Halford ovat kertoneet avoimesti raittiudestaan (@braindeadsamy, 2023; Järvinen, 2024). Oman kokemukseni mukaan tällaiset esikuvat ovat vauhdittaneet ilmiön leviämistä, ja nykyään keskitytään enemmän itse musiikkiin kuin imagoon ja rymyämiseen.

Miksi genre on noin rajautunut ja ennakkoluuloja herättävä, ja toisaalta, miksi nainen ei voisi olla energinen, kovaääninen, tekninen ja kapinoiva, nauttia seksistä ja juoda olutta? Ensimmäiseen en pohtiessani löytänyt vastausta, mutta toiseen ovat kai vaikuttaneet yleismaailmalliset normit siitä, millainen etenkin naisen tulisi olla. Onneksi naiset ovat kuitenkin jossain määrin löytäneet tiensä rock-musiikkiin sen alkuajoista lähtien, soittaen kaikkia bändi-instrumentteja ja perustaen omia yhtyeitään. Naiset ovat kuitenkin olleet aina selvä vähemmistö, ja naisista raskaan musiikin parissa ei ole kirjoitettu niin paljon (Käpylä & Pääkkölä, 2023, s.87).

Luvussa neljä käsittelen ennakkoluuloja ja asenteita naisia kohtaan. Läpi koko luvun käytän lähteenäni Tiina Käpylän ja Anna-Elena Pääkkölän suomalaisten naisten populaarimusiikin historiikkaa. 4.1 kohdassa syvennyn naisten ammattitaidon epäilemiseen historiikin avulla. Nostan kirjasta esille muutaman esimerkin ja pohdin aihetta niiden pohjalta. Luvussa 4.2 käsittelen seksuaalista häirintää, sillä ymmärtääkseni se on alalla suuri ongelma ja se ansaitsee oman alalukunsa. Pohjaan tutkimukseni Muusikkojen liitto ry:n tutkimukseen vuodelta 2018 ja sivuan myös vuonna 2021 alkanutta punkstoo-liikettä, joka pyrkii tuomaan esiin musiikkialan eri genreissä tapahtuvaa seksuaalista häirintää. Viimeisessä kohdassa 4.3 keskityn vielä lyriikkaan. Pohdin lyriikan merkitystä Ylen artikkelin ja Daniel Buzszipanin kirjan *The Encyclopedia of Heavy Metal* avulla ja luvun lopussa nostan esiin muutaman esimerkin naisia väheksyvistä tai alistavasta lyriikasta.

4.1 Naisten ammattitaidon epäileminen

Tiina Käpylän ja Anna-Elena Pääkkölän kirjassa *"Lailasta Almaan: Suomalaisen populaarimusiikin historia"* (2023) ns. käänösiskelmää käsittelevässä luvussa esitetään mielenkiintoinen näkökulma 1970-luvulta. Kun C-kasetit yleistyivät, niitä alettiin myydä valtavia määriä ja näin ollen levy-yhtiöt pyrkivät tuottamaan musiikkia myös mahdollisimman nopeasti. Käänösiskelmää syytettiin sarjatuotannosta ja sen ajateltiin olevan heikkolaatuista. Kritiikki johtuu kirjan mukaan mahdollisesti myös siitä, että rock teki nousuaan samoihin aikoihin, ja

siinä kulttuurissa ajateltiin, että musiikin tulee olla aitoa; itse soitettua ja sävellettyä. Sanoituksissa asiat sanotaan suoraan, eikä käännetä jonkun toisen tekemää tekstiä. Jostain syystä nämä kaksi vastakkaista genreä sukupuolittuivat vahvasti. Miesten rock-musiikkia pidettiin vakavana ja otettiin tosissaan, kun taas naisten iskelmää pidettiin ”höpsönä”. Jotkin genret (pop, iskelmä) ovat edelleen sallivampia naisille kuin toiset (rap, rock), mutta ”naisten” genrejä pidetään usein jostain syystä vähempiarvoisina (s.51).

Kirjassa kerrotaan myös räikeä esimerkki, disko. Diskoa on haukuttu alusta lähtien, ja sen on sanottu olevan yksinkertaista ja typerää. Kirjassa mainitaan, että disko aiheutti genrenä närkästystä etenkin rockpiireissä, jälleen kerran. Richard Dyer, populaarimusiikin tutkija kertoo kirjassa uskovansa närkästyksen ja suoranaisen vihan johtuvan siitä, että rockmusiikissa vallalla oleva naisviha aiheutti ajatuksia, ettei ”naisten suosima musiikki voi olla hyvää”. Myös genreen liittyvä seksuaalisuus nähtiin pahana, ja sen ajateltiin halventavan etenkin naisartistin imagoa (Käpylä & Pääkkölä, 2023, s.62–63).

Käpylä ja Pääkkölä mainitsevat historiikissaan esimerkkinä myös Thee Ultra Bimboos -yhtyeen. Mielestäni yhtyeen tarina tiivistää myös hyvin ennakkoluuloja naisia kohtaan ja naisten ammattitaidon epäilemisen. Thee Ultra Bimboosia kutsuttiin julkisuudessa ”tyttöystävabändiksi”. Nimitys johtui siitä, että media halusi luoda yhtyeestä kuvan toisen yhtyeen jäsenten tyttöystävinä, jotka seurattuaan miesten treenailua halusivat perustaa oman bändin. Historiikin mukaan asia oli todellisuudessa toisinpäin. Vaikka seurustelusuhteita oli, media väritti asian haluamallaan tavalla. Edelleen vallitseva stereotypia on se, että tytöt ja naiset eivät perusta yhtyeitä oma-aloitteisesti, vaan yllyke bänditoimintaan tulee esimerkiksi seurustelukumppaneiden kautta. Thee Ultra Bimboos oli kuitenkin tärkeä suunnannäyttävä, ja yhtyeen ansiosta levy-yhtiöt kiinnostuivat enemmän myös naisten kokoonpanoista 1990-luvun lopussa (Käpylä & Pääkkölä, 2023).

4.2 Seksuaalinen häirintä

Vuonna 1917 perustettu muusikoille suunnattu ammattijärjestö Muusikkojen Liitto ry julkaisi vuonna 2018 tutkimuksen seksuaalisesta häirinnästä musiikkialalla. Tutkimuksesta käy ilmi, että naisista yli puolet (51 %) oli kokenut seksuaalista häirintää. Miehistä häirintää oli kokenut 20 %. Tutkimuksesta käy ilmi, että eniten häirintää kohdistuu nuoriin naisiin ja heikoimmassa työasemassa oleviin. Häirintä oli luonteeltaan fyysistä lähentelyä tai sopimatonta koskettelua. Naisten vastauksissa yhtä yleisiä olivat seksuaalissävyytteinen vitsailu ja ulkonäön kommentointi. Vastaajat luettelivat seksuaalisen häirinnän muotoihin myös työttömyyden tai naisten muun vähättelyn, vihjailun, epäsovivat viestit, kyselyt seksielämästä ja uhkailun (Suomen Muusikkojen Liitto ry., 2018).

Tutkimuksessa mainitaan myös, että uhrin on usein vaikeaa sanoa vastaan seksuaalisen häirinnän tapahtuessa. Syiksi luetellaan mm. kokemattomuus, nuoruus ja epävarmuus (Muusikkojen Liitto ry, 2018). Pohtiessani syitä sille, miksei naisia nähdä raskaan musiikin kentällä havahduin myös seksuaalisen häirinnän uhkaan. Nainen saattaa olla epävarma itsestään ja sukupuoli on aliedustettuna. Kentällä, jossa valtaosa on miehiä, joista jotkut väheksyvät naisia muutenkin seksuaalisen häirinnän uhka on todellinen.

Lailasta Almaan -kirjassa Virve Rosti kertoo uransa alkuajoista ja kokemastaan seksuaalisesta häirinnästä. Hänen mukaansa ajan henkeen kuului se, että toimittajat keksivät joskus juttuja jopa omasta päästään ja halusivat, että lehtien kuvissa ”pitäisi saada säärtä peliin”. Hän kertoo myös kokeneensa häirintää yhtyeen muusikoiden toimesta. Kaksimieliset vitsit ja jopa rintojen puristelu olivat arkipäivää, ja asiat tuli pitää salassa lehdistöltä ja kollegoilta (Käpylä & Pääkkölä, 2023, s.83). Tällaisia asioita tapahtuu yhä, mutta oman kokemukseni mukaan keskustelukulttuuri on onneksi muuttumassa parempaan suuntaan hitaasti mutta varmasti.

Vuonna 2021 perustettu Instagram-tili punkstoo julkaisi anonyymisti kymmeniä kertomuksia kotimaisen punk-skenen kulisseissa tapahtuvasta ahdistelusta. Sivustolla julkaistut tekstit jopa johtivat Pää Kii -yhtyeen keulakuvan Teemu Bergmanin keikkojen perumiseen joidenkin tunnistettua Bergmanin tilillä julkaistujen tekstien perusteella. Sivuston rinnalle luotiin myös metaltoo-tili, joka vastaavasti pyrki tuomaan esille metallipiireissä tapahtuvaa ahdistelua. Kertomuksia sivuille tuli kymmenittäin (Arppe, 2021). Sivustot ovat kuitenkin myöhemmin saaneet kritiikkiä siitä, että anonyymien tekstien perusteella ihmisiä on alettu jaotella uhreihin ja syyllisiin. Sukupuolten valta-aseman ollessa raskaan musiikin kentällä mikä se on, voisi kuitenkin olla vaikeaa tuoda asiaa esille muuten kuin anonyymisti. Naisen on helppo saada herkän, vaikean tai huumorintajuttoman leima otsaan, jos uskaltautuu sanomaan vastaan seksuaalisen häirinnän tapahtuessa (Alapirtti, 2021). Mielestäni on kuitenkin erityisen tärkeää tutkia jokainen tapaus tarkasti molempien osapuolten vuoksi, jotta turhilta syytöksiltä ja valheilta säästytään ja oikeus pääsee tapahtumaan.

4.3 Nainen lyriikassa

Ylen artikkelissa vuodelta 2017 ”*Suomirap-lyriikoiden seksismi hämmentää psykologeja*” pohditaan suomirapin sanoituksissa yleistyvää naisten esineellistämistä ja seksismiä. Mediapsykologian asiantuntija Anu Mustonen pohtii, että tällaisen lyriikan yleistyessä siitä voi tulla arkipäiväistä ja sitä kautta jopa hyväksyttävää. Kehitys- ja kasvatopsykologian erikoispsykologi Annarilla Ahtolan mukaan ”mikään selitys ei ole niin hyvä, että seksististen lyriikoiden käyttäminen olisi perusteltua”. Jutussa mainitaan kuitenkin myös se, että seksistisiä lyriikoita on ollut jo vanhoissa kansanrunoissa, joten ilmiö ei sinänsä ole uusi. Vaikka tasa-arvoa pyritään nykyään ajamaan ehkä enemmän kuin koskaan, seksistiset lyriikat eivät ole kadonneet mihinkään vaan päinvastoin (Rautio, 2017).

Metallimusiikissa seksi ja naisista laulaminen ei myöskään ole ollut harvinaista. Daniel Buzspanin mukaan etenkin 70- ja 80-luvuilla nosteessa ollut ”tukkahevi” eli glam metalli käytti aiheinaan paljon seksiä ja nautinnonhakuisuutta. Buzspanin kirjassa *The Encyclopedia of Heavy Metal* (2003) yhtyeiden

tekstien aiheita on kuvattu erilaisin symbolein. Seksiin viittaavia symboleita löytyy muun muassa sellaisilta yhtyeiltä kuin Guns n' Roses, Mötley Crüe, Queen ja Van Halen (Bukspan, 2003, s.81, 162,192, 268). Yhtyeet ovat genren tunnetuimpia ja ainakin nimeltään useimmille tuttuja.

Naisista ja seksistä voi toki laulaa monella tavalla. Seksi koskettaa aiheena useimpia ihmisiä, joten olisi kummallista olla kokonaan laulamatta siitä. Jossain menee kuitenkin raja kunnioituksen ja sen vastakohtan välissä. Tiina Käpylä pohtii väitöskirjassaan katoaisiko rockista sille ominainen kapina, jos seksiviittaukset poistettaisiin. Hän muistuttaa kuitenkin, että seksi ja seksismi ovat eri asia, ja että kapinahenki tuskin häviäisi sen vuoksi että lavalle nousevat naiset nähtäisiin tasavertaisina muusikkoina seksiobjektien sijaan (Käpylä, 2018).

Mötley Crüen kappaleessa ”Girls, girls, girls” (1987) lauletaan oman vapaan suomennokseni mukaan näin:

”Yankee-tytöt, teitä ei voi päihittää -

Mutta olette parhaimmillaan polvillaan

— Olen niin hyvä poika, hyvä poika -

Tarvitsen vain uuden lelun”

Sanoitukset ovat selkeästi naisia esineellistävät. Sukupuolten välisestä kanssakäymisestä on Rammsteinin kappaleessa ”Pussy” (2009) laulettu oman suomennokseni mukaan seuraavasti:

”Liian iso, liian pieni -

Lopulta koolla on väliä

Haluan vain pitää hauskaa, en rakastua -

Vain vähän, pieni ämmä

Sinulla on pillu

Minulla on muna

Mikä on ongelma?”

On kiinnostavaa pohtia, missä menee raja seksistä laulamisen ja seksismin kanssa. Mielestäni tulkintaan voivat vaikuttaa mm. laulajan ulosanti ja esiintyminen sekä yhtyeen tai artistin haastatteluista ja keikoista saatu henkilökuva. Usein lyriikka voidaan tulkita seksistiseksi, mutta toisaalta samalla tavalla myös kritiikiksi yhteiskuntaa ja vallitsevia asenteita kohtaan. Kuka tietää, onko Rammsteinin keulahahmo Till Lindemann miettinyt lyriikkaa kirjoittaessaan yksinkertaista, eläimellistä seksiä vai länsimaalaisen seksikeskeisen yhteiskunnan kritisoimista. Tulee myös muistaa, että raskaassa musiikissa lyriikat käsittelevät asioita laidasta laitaan, ja edellä mainittujen kaltaiset tekstit ovat oikeastaan melko harvinaisia.

5 Pedagogiikka

"Pedagogiikka viittaa opetus- tai kasvatustaitoon. Yleisessä merkityksessä pedagogiikka on käsitys siitä, miten kasvatustaito tai opetus tulisi järjestää. Se voi viitata myös johonkin kasvatukselliseen suuntaukseen..." (Tieteen termipankki, 2023). Tässä luvussa käsittelemme sitä, voisiko pedagogiikalla olla enemmänkin vaikutusta etenkin lasten ja nuorten kannustamisessa ja ennakkoluulojen kitkemisessä. Näen pedagogin yhteiskunnallisena toimijana, jolla on yllättävän paljon valtaa ja sitä kautta myös vastuuta.

Koen, että pedagogiikalla on tärkeä merkitys nuorten ja vanhempienkin musiikin opiskelijoiden motivaation ylläpitämisessä. Jos opettaja on turvallinen, kannustava ja helposti lähestyttävä, se luo opiskelijalle hyvän ilmapiirin kehittää itseään. Ajattelen pedagogin olevan enemmänkin mukana kulkeva neuvonantaja, joka antaa ohjeita ja kevyesti tönii opiskelijaa oikeaan suuntaan. Jos ilmapiiri soittotunnilla on turvaton, opiskelija voi alkaa pelätä virheitä, stressaantua ja kadottaa motivaationsa. Pedagogilla on paljon valtaa, ja tässä luvussa pohdin sen ilmentymiä ja vaikutusta muutamien tekstien pohjalta.

Luvussa 5 syvennyn pedagogiikan merkitykseen sukupuolittuneisuudessa ja tasa-arvossa. Pohdin, miksi naisten soitto jää harrastuksen tasolle ja käytän lähteenäni mm. Liisa Marjasen Pro gradu -tutkielmaa vuodelta 2020. Käsittelen myös opettajan valtaa Jyväskylän ammattikorkeakoulun podcastin avulla ja tutkin, millaista opetusta raskaan musiikin genreissä on saatavilla. Viimeisessä alaluvussa käsittelen tyttöjen kannustamista. Esittelen yhtenä apuvälineenä positiivisen pedagogiikan. Kysyn, kuinka voisimme pedagogeina toimia vielä paremmin ja aktiivisemmin tyttöjen ja naisten hyväksi?

5.1 Pedagogiikan merkitys ja opettajan valta

Haaga-Helian opettajakorkeakoulun pedagogisessa työpajassa todettiin, että pedagogiikalla on tärkeä merkitys etenkin nuorten ja lasten itsetunnon rakentumisessa. Musiikinopettajan tulee oppilaan suoriutumista kommentoidessaan rakentaa luottamusta sekä oppilaan ja opettajan välistä yhteyttä. Musiikin tai muun kulttuurin kentällä liikkeessä opettajan tulee olla erityisen huomaavainen palautteen annossaan ja ohjauksessaan tekemisen herkän ja henkilökohtaisen luonteen vuoksi. Hyvä palaute on selkeää ja osuvaa, ja siitä selviää, että opettaja on oppilaan puolella. Oppilaalle tulisi antaa mahdollisuus reagoida palautteeseen korjaamalla soittoaan (Paaso, 16.6.2020).

Mielestäni pedagogeilla on paljon valtaa, ja sen kautta myös paljon vastuuta. Jyväskylän ammattikorkeakoulun sivuilta löytämässäni podcastin tekstivastineessa Anu Utter pohtii opettajan valtaa yhdessä Eeva Mäntylän

(Humanistinen ammattikorkeakoulu, yhteisöpedagogikoulutuksen lehtori) ja Kirsti Vänskän (Jyväskylän ammattikorkeakoulu, opettajankouluttaja, yliopettaja) kanssa. Mäntylä kertoo podcastissa oman negatiivisen kokemuksensa opettajan vallankäytöstä. Hänen mukaansa opettaja oli alasteen musiikkiluokalla ottanut silmätikukseen yhden oppilaan, jonka niskoille lankesivat syytökset luokan häiriköinnistä. Luokka meni ”lakkoon”, eli he päättivät, ettei seuraavalla tunnilla kukaan vastaa opettajan kysymyksiin tai viittaa. Sen takia itse Mäntylä oli luokkakaveriaan puolustettuaan joutunut seisoa lopputunnin pulpettinsa vieressä. Vänskä kertoo seuraavaksi, että hänen taustansa vuoksi opettajalla oli ollut vahvat ennakko-odotukset Vänskää kohtaan. Opettaja oli olettanut hänen olevan kiltti ja hiljainen, mutta todellisuudessa hän oli temperamentiltaan vahva ja voimakas. Utter kertoo, että yläasteella hänen puolustaessaan omia oikeuksiaan hänen opettajansa oli tokaissut, että ”sinustahan ei koskaan sitten tule mitään”. Nämä tapaukset ovat hyviä esimerkkejä epäoikeudenmukaisesta vallankäytöstä.

Podcastin edetessä Vänskä pohtii, että jo sen vuoksi, että opettaja edustaa jotain organisaatiota tai instituutiota, hänellä on paljon valtaa. Sen lisäksi, että opettaja noudattaa oppilaitoksen sääntöjä ja lainsäädäntöä, opettaja on kuitenkin vastuussa siitä, mitä opitaan, miten, ja kuinka paljon asian oppimiseen käytetään aikaa. Mäntylä lisää, että opettajan ja oppilaan välillä on valtasuhde, ja pienetkin eleet ja ilmeet vuorovaikutuksessa ja kohtaamisessa ovat avain onnistuneeseen opetukseen. Utter lisää, että sellaisillakin asioilla kuin itsensä asemoinnilla fyysisesti opetustilanteessa voi olla merkitys. Istuuko pöydän takana, onko pöydällä tavaraa, istuuko oppilasta vasten vai hänen rinnallaan, oletko mahdollisimman kaukana oppilaasta vai tuletko lähemmäs.

Podcastissa todetaan myös yhteisesti, että vaikka opettajalla on tietynlainen asiantuntijavalta, opetustilanne on parhaimmillaan silloin kun opettaja ja oppilas ovat yhdenvertaisia. Vänskä pohtii, kuinka tilanteen voi kääntää niin, että oppija on oman oppimisensa omistaja, sen sijaan että opettajalla on kaikki tieto ja auktoriteetti (Jyväskylän ammattikorkeakoulu, ei pvm.). Yritin löytää lisää aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, joka linkittäisi opettajan vallan, sukupuolen ja

musiikin opetuksen yhteen. Tutkimuksia opettajien suhtautumisesta sukupuoleen löytyi, mutta ne olivat lähes poikkeuksetta toteutettu luokkatilanteissa. Koen, ettei opinnäytetyöni rajoissa ole oleellista peilata enempää esimerkkejä aiheeseen liittyen.

Pohdin naisten vähäistä määrää raskaan musiikin kentällä. Podcastissa vallankäyttöä ei käsitellä suoranaisesti sukupuolen näkökulmasta, mutta voisiko musiikkipedagogien negatiivinen vallankäyttö olla osasyllisenä siihen, etteivät naiset lähde tekemään musiikkia työkseen? Tytöttely tai muu väheksyntä sekä miehiin vertaaminen saattavat painaa itsetunnon alas. Oma opettaja on kuitenkin se, ketä katsotaan ylöspäin ja kenen neuvoja noudatetaan. Ajattelisin, että jos luottamussuhdetta ei synny, voi olla vaikeaa alkaa rakentaa muusikon identiteettiä. Anna Anttilan taide- ja kulttuurialan tasa-arvoa ja työhyvinvointia koskevassa julkaisussa mainitaan, kuinka vanhemmat miehet saattavat musiikin kentällä sanoa ”nainenhan soittaa kuin mies”. Vaikka lausahdus olisi tarkoitettu kehuna, se on todellisuudessa sovinismia. Lause kun sisältää oletuksen siitä, että miehet olisivat jostain syystä automaattisesti parempia muusikoita (Anttila, 2019, s.10). Mielestäni tämä on hyvä esimerkki siitä, kuinka kehuna tarkoitettu asia voikin loukata oppilasta. Etenkin jos opettaja itse on etuoikeutetussa asemassa, sanat kannattaa miettiä tarkkaan.

5.2 Miksi naisten soitto jää harrastuksen tasolle?

Aiemmin mainitussa Tilastokeskuksen tutkimuksessa todettiin naisten harrastavan musiikkia lapsena miehiä enemmän. 25-vuotiaasta lähtien asetelma kääntyi toisinpäin, ja miehistä musiikkia harrasti 17 prosenttia naisten vastaavan luvun ollessa enää 11 prosenttia (SVT, 2017). Miksi naiset lopettavat musiikin harrastamisen?

Liisa Marjanen käsittelee Pro gradussaan syitä soittoharrastuksen lopettamiselle. Lapsi alkaa 5–7-vuotiaana verrata itseään muihin, mutta ajattelee onnistuvansa, kunhan yrittää tarpeeksi. Kun lapsi on nuorempi, hänellä on parempi käsitys itsestään ja kyvyistään, mutta kasvaessaan käsitykset itsestä muuttuvat kielteisimmiksi. Tämä johtuu siitä, että lapsi alkaa muun

muassa verrata itseään enemmän muihin ja alkaa tiedostamaan paremmin ympäristön asettamat paineet (Marjanen, 2020). Voisi siis ajatella, että yksi mahdollinen syy naisten soittoharrastuksen hiipumiselle voi olla nimenomaan ennakkoasenteiden tiedostaminen ja itsensä vertaaminen muihin saman instrumentin harrastajiin ja normeihin.

Marjanen mainitsee työssään Riitta Hanifin (2009) tutkimuksen soittoharrastuksista sukupuolen näkökulmista. Hanifi päätyy siihen lopputulokseen, että aikuisiällä naisen on vaikeampaa jatkaa soittoharrastusta kuin miehen. Esimerkissään hän mainitsee miehen, joka soittaa musiikkiopistossa tai vastaavassa lukioikään asti, lopettaa sitten tunneilla käymisen, perustaa yhtyeen ja harjoittelee itsenäisesti, yhtyeen hajottua jatkaa edelleen soittoa ja päätyy ehkä muihin yhtyeisiin soittamaan. Nainen taas soittaa kouluajan siihen asti, että muuttaa pois kotoa, ja soittimen ollessa tässä tapauksessa piano soittoharrastus hiipuu soittimen jäädessä kotiin. Nainen soittaa jatkossa vain lasten- tai joululauluja saadessaan itse lapsia (Marjanen, 2020, s.25–26). Skenaariot ovat tietenkin mahdollisia, mutta mielestäni niiden perusteella ei voida vetää suoraa johtopäätöksiä. Ne kuitenkin antavat osviittaa siitä, mikä voi olla naisen kohtalo lasten tullessa mukaan kuvioihin, vaikka esimerkki onkin hyvin kärjistetty.

Perheen perustaminen on kuitenkin vain yksi syy soittoharrastuksen loppumiselle. Mielestäni sen lisäksi että esimerkiksi omien vanhempien asenne ja kannustus vaikuttavat harrastuksen jatkuu, myös opettajan asenne ja kannustus vaikuttavat, oppilaan iästä huolimatta. Vanhemmat saattavat olla lapsen harrastuksen suhteen välinpitämättömiä, mutta silloinkin opettajalla on mahdollisuus innostaa lasta harjoittelemaan ja kehittymään vaikka kuinka pitkälle. Vanhemmalla oppilaalla opettaja voi olla ainoa, joka tukee harrastusta ja kehitystä. Mielestäni meillä musiikkipedagogeilla onkin siis suuri valta ja sitä kautta myös vastuu.

5.3 Raskaan musiikin opetus

Opetushallituksen sivuilla kuvaillaan taiteen perusopetuksen laajaa ja yleistä oppimäärää. Molemmissa tavoitteena on luoda hyvät edellytykset musiikin harrastamiseen ja musiikkisuhteen syntymiseen. Tavoitteena on myös se, että oppilas löytäisi omat vahvuutensa ja omat tapansa ilmaista itseään (oph.fi, ei pvm.).

Musiikkiopistoissa on tarjolla yleensä klassisen musiikin sekä pop/jazzin opetusta. Opettajasta riippuen raskaampaa musiikkia, kuten rockia tai metallimusiikkia saatetaan sivuta. Vaikka nykyinen opetussuunnitelma on sisällöltään melko vapaa ja korostaa oppijalähtöisyyttä, kokemukseni mukaan opettajat harvoin poikkeavat perinteisestä ja hyväksi havaitusta ohjelmistosta. Jos raskasta musiikkia haluaa opiskella, kannattaa usein kääntyä ennemmin kansanopistojen puoleen. Esimerkiksi Varsinais-Suomen Kansanopistossa on tarjolla yhden lukuvuoden kestävä Pop & Rock -linja, jossa rock-musiikkiin syvennyttään yhden jakson ajan (kansanopisto.fi, ei pvm.).

Raskaasta musiikista kiinnostuneen oppijan on kuitenkin usein opiskeltava aihetta itsenäisesti. Opistoista saa apua soittimen tekniikkaan, mutta raskaalle musiikille tyypilliset piirteet kuten rosoisuus saattavat jäädä niissä huomiotta. Koen, että vaikka opettajalla olisi raskaaseen musiikkiin vaadittavaa tietotaitoa, sitä ei välttämättä hyödynnetä. Tämä on kuitenkin vain oma kokemukseni.

Nykyään on olemassa jonkin verran nettikursseja, joiden avulla kartuttaa tietotaitoaan aiheesta. Yksi niitä tekevistä yrityksistä on vuonna 2006 perustettu Rockway Oy. Se tarjoaa kursseja kitaralle, laululle, bassolle, rummuille, kosketinsoittimille, ukulelille sekä biisintekoon (Rockway.fi, ei pvm.). Myös mm. Youtubesta löytyy paljon opetusvideoita, vaikka ne eivät korvaakaan läsnä olevaa opettajaa, joka yksilöi opetuksensa juuri kyseistä oppilasta varten.

Raskaaseen musiikkiin on siis saatavilla opetusta jonkin verran. Itsenäinen opiskelu, nettikurssit ja videot, kansalaisopistot, yksityiset opettajat ja joskus musiikkiopistotkin auttavat oppijaa eteenpäin. Opetus keskittyy kuitenkin

monesti lähinnä perinteisille bändisoittimille, kuten Rockwayn kurssitarjonnastakin huomataan. Jonkin muun soittimen, esimerkiksi puhallin- tai jousisoittimen soittaja voi tuntea polun raskaan musiikin kentällä mahdolltomaksi, vaikka kentällä käytetäänkin paljon eri soittimia. Esimerkiksi Eluveitie-metalliyhtyeessä Michalina Malisz soittaa kampiliiraa (Arppe, 16.4.2021) ja suomalaisille tutussa Apocalypticassa kuullaan selloa Eicca Toppisen, Paavo Lötjösen ja Perttu Kivilaakson soittamana (Apocalyptic.com, ei pvm.). Edellä mainituista esimerkiksi Eicca Toppinen on opiskellut klassista sellonsoittoa Sibelius-Akatemiassa ennen uraansa metallimusiikin parissa (Kaleva.fi, 21.9.2007). Muiden kuin perinteisten bändisoittimien taitajilla metallimusiikissa urapolku onkin saattanut edetä näin. Musiikin teoriaa ja soittotekniikkaa voidaan hakea muuta kautta ennen siirtymistä metallimusiikin pariin. Koulutus ei myöskään ole välttämätön. Bukszpanin *The Encyclopedia of Heavy Metal* -historiikissa koulutuksesta puhutaan harvoin yhtään mitään.

Helsingissä aktiivisimmin toimiva Särö-yhdistys (aiemmalta nimeltään Girls Rock!) on keskittynyt järjestämään bändileirejä ja tarjoamaan treenikämppätoimintaa matalalla kynnyksellä. Yhdistyksellä ei ole varsinaisia genererajoitteita, mutta se on toiminut etenkin usean punkyhtyeen syntysijana. Muun muassa feminististä punkkia soittava Piinaviikko-yhtye on saanut alkunsa yhdistyksen bändileirillä (Käpylä & Pääkkölä, 2023). Tästä voimme huomata, että jos mahdollisuuksia soittaa ja löytää samanhenkisiä ihmisiä tarjotaan, niihin tartutaan kyllä ja tytöt ja naisetkin lähtevät ehkä helpommin mukaan bänditoimintaan.

Olen kuitenkin sitä mieltä, että ennakkoluuloista ja asenteista huolimatta naisten tulisi olla itse rohkeampia ja aktiivisempia. Rock- ja metallimusiikkiin kuuluu kuitenkin tietynlainen röyhkeys ja normien halveksiminen, ja kuka tekisikään sen paremmin kuin rockia soittava nainen. Raskaaseen musiikkiin kuuluu myös vahvasti itseoppiminen ja turhan hienostelun välttäminen. Näin ollen rock-musiikin opettaminen esimerkiksi musiikkiopistossa ei ole millään tavalla välttämätöntä, tai välttämättä edes hyvä idea. Koin kuitenkin tärkeäksi mainita

olemassa olevia mahdollisuuksia opiskella raskasta musiikkia, kun teemana on kuitenkin pedagogiikka.

5.4 Tyttöjen kannustaminen

Mielestäni on olemassa paljon ennakkokäsityksiä ja asenteita liittyen siihen, mitä tytöt ja naiset voivat ja eivät voi tehdä. Kukaan ei kuitenkaan varsinaisesti estä tai kiellä tyttöjä soittamasta bändisoittimia, tekemästä omaa musiikkia tai työskentelemästä raskaan musiikin parissa. Tyttöjä ja naisia voitaisiin kuitenkin kannustaa enemmän tekemään näitä asioita. Oman kokemukseni mukaan useat opettajat pohjaavat opetuksensa kritiikkiin, ja silloin voi olla, että hyviä asioita ei tule huomioduksi. Se taas lähettää oppilaalle viestin siitä, että hänessä ei ole mitään hyvää; vain kehitettävää. Esimerkiksi positiivisen pedagogiikan hyödyntämisellä saisimme nostettua oppilaiden itsetuntoa.

Positiivinen pedagogiikka on suuntaus, jossa keskitytään ennen kaikkea hyvän huomaamiseen. Opetuksessa korostuu oppilaan arvostava kohtaaminen. (Vuorinen, ei pvm.). Peda.netissä kerrotaan, että positiivisessa pedagogiikassa pyritään tunnistamaan myönteisiä tunteita ja oppilaan vahvuuksia korostetaan ja tuetaan. Negatiivisiakaan tunteita ei kielletä, vaan ne pyritään käsittelemään. Barbara Fredrikson kertoo, että yhden negatiivisen tunnekokemuksen voittaakseen tarvitaan kolme positiivista kokemusta. Tämä onkin herättävä ajatus, sillä siitä voi huomata, että yksikin negatiivinen kokemus saattaa jäädä kaihtamaan mieltä ja vallata tilan kaikelta positiiviselta (peda.net; perusopetus, ei pvm.). Mielestäni esimerkiksi positiivinen pedagogiikka voisi kannustaa tyttöjä ja muitakin, jatkamaan musiikin parissa saaden siitä hyvää mieltä, kasvattaen itsetuntoa ja rakentamaan terveen suhtautumisen itseensä muusikkona. Positiivista pedagogiikkaa voi mielestäni soveltaa hyvin mihin vain, mutta erityisesti musiikinopetukseen ja vähemmistön kannustamiseen.

En tarkoita, että kaikkia tyttöjä tulisi johdatella raskaan musiikin suuntaan.

Mielestäni on kuitenkin tärkeää, että jos tyttö osoittaa kiinnostusta raskaaseen musiikkiin, sitä ei saa vähätellä. Tyttöjä tulisi yhtä lailla kannustaa soittamaan

esimerkiksi metallimusiikille tyypillisesti raskaammin tai nopeammin. Soittamaan siten, mikä on mielletty vain pojille tyypilliseksi. Tytöille tulisi jaksaa etsiä esikuvia, ehkä jopa naispuolisia sellaisia. Opinnäytetyötä tehdessäni olen huomannut, että esikuvia kyllä löytyy. Genrevalintaa ei tule moittia, kuten ei muutakaan mihin oppilas osoittaa kiinnostusta. Opettajina meidän täytyy pyrkiä tekemään parhaamme meille annetuissa raameissa, ja tarvittaessa opastaa oppilasta eteenpäin valitsemallaan tiellä. Vähintä mitä voimme tehdä, on jättää kaikenlainen väheksyminen ja eriarvoisuutta ajava puhe ja käytös historiaan.

6 Pohdinta

Erilaista aineistoa ja lähteitä hyödyntäen olen päässyt sukeltamaan syvemmälle raskaan musiikin kentälle. Tarkoitukseni oli tutkia, miksi raskaan musiikin kenttä on niin sukupuolittunut. Tutkimuskysymyksiäni olivat: miksi raskaan musiikin kenttä on niin sukupuolittunut ja miten sukupuolittuneisuus ilmenee ja mitä voimme pedagogena tehdä asian ratkaisemiseksi. Mielestäni onnistuin pohtimaan kysymyksiä aineiston avulla monipuolisesti. Yksiselitteisiä vastauksia ei löytynyt, mutta pohdin mm. seuraavia asioita.

Äänitteiden sukupuolijakauman syyksi selvisi muun muassa naisten kokema vähättely ja häirintä. Naiset kertoivat, että keskeiset syyt naispuolisten musiikintekijöiden harvinaisuudelle olivat alan miesvaltaisuus ja miesten ylivalta päätöksenteossa (Vastakaiku Oy, 2023). Aiheesta löytyi kuitenkin melko vähän tietoa ja pohdinkin, voisiko aihetta arvioida keikkalavojen sukupuolijakauman avulla. Syvennyin aiheeseen muun muassa Matti Markkolan (2018) lehtiartikkelin avulla. Selvisi, että esimerkiksi Suomen suurimmalla metallifestivaalilla Tuskassa 200 esiintyjästä vain 3 oli naisia vuonna 2018.

Käsittelin myös sukupuolijakaumaa kilpailuissa. Esimerkkinä käytin Lille Metal Music Showcasea (ei pvm.), joka pyrkii ajamaan tasa-arvoa kysymällä osallistujien sukupuolen ja suosimalla vähemmistöjä. Pohdin kilpailuja myös Tiina Käpylän (2018) väitöskirjan pohjalta. Oli kuitenkin vaikeaa löytää suoranaisia syitä naisten vähyydelle, samoin kuin harrastuneisuudessa. Selvisi,

että tytöt harrastavat soittamista enemmän kuin pojat, mutta aikuisiällä asetelma kääntyy toisinpäin (SVT, 2017). Selvisi, että soittimen valintaan vaikuttavat muun muassa trendit ja kuuntelutottumukset. Myös opettajien ja vanhempien asenteilla on suuri merkitys lapsen soittimen valintaan ja motivaatioon (Uusitalo, 2018). Kaiken kaikkiaan jokaiseen teemaan löytyi helposti prosentteja ja tilastoja, mutta syitä räikeälle erolle miesten ja naisten välillä ei juurikaan löytynyt tai niitä ei käsitelty jutuissa.

Tutkin myös ennakkoluuloja ja asenteita raskaan musiikin kentällä naisia kohtaan. Uskoakseni ennakkoluulot ovat suuri syy sille, miksi harvat naiset lähtevät alalle. Tiina Käpylän väitöskirjassa (2018) pohdittiin syyksi muun muassa populaarimusiikin tyyllilajien maskuliinista koodautumista. Raskasta musiikkia pidetään naisille epätyypillisenä. Suuri ongelma on myös seksuaalinen häirintä. Sitä tapahtuu alasta ja genrestä riippumatta, mutta naisten ollessa väheksytty vähemmistö raskaan musiikin kentällä tuntuu, että ongelma korostuu. Suomen Muusikkojen Liitto ry:n (2018) tutkimuksen mukaan yli puolet naisista oli kokenut seksuaalista häirintää musiikkialalla. Punkstoo ja metaltoo -liikkeet kertovat myös karua kieltä siitä, paljonko ahdistelua oikeasti tapahtuu niin muusikoiden kuin kuuntelijoiden kesken. Lyriikkaa tutkiessani löysin melko räikeitä esimerkkejä naisia alistavista teksteistä, mutta niistäkään on vaikeaa päätellä mitään. Usein lyriikat ovat kuitenkin monitulkintaisia ja on mahdotonta sanoa, mitkä on kirjoitettu kritiikkinä vallitseville asenteille ja mitkä tarkoituksen seksistisesti.

Yksi osasy sille, miksi naisten soitto jää harrastuksen tasolle voi olla myös se, ettei naisia ole totuttu näkemään niin paljoa etenkin raskaan musiikin kentällä. Oman kokemukseni mukaan naispuolisten esikuvien puute on aiheuttanut sen, että alkaa epäillä itseään ja kykyjään. Jos naisia on muutenkin vähän, miksi olisin itse niin erityinen, että päätyisin keikkalavoille soittamaan metallimusiikkia? Huomaan miettiväni joskus sitä, että minun tulisi sitten olla aivan erityisen hyvä muusikko, jotta pärjäisin miesvaltaisella raskaan musiikin kentällä. Sehän ei tietenkään ole reilua naisia kohtaan.

Itse pidän mahdollisena myös sitä, että nainen metallimusiikissa saa arvostusta jo pelkän sukupuolensa perusteella. Tällöin soittotaitokin saattaa jäädä toissijaiseksi. Tämäkään ääripää naisiin asennoitumisessa ei ole hyvä, vaikka se onkin ehkä jollain tasolla parempi vaihtoehto kuin naisten automaattinen väheksyminen. Jos kuitenkin pyrimme tasa-arvoon, naisiin tulisi pystyä suhtautua yhtä neutraalisti kuin miehiinkin. Olisi ollut kiinnostavaa tutkia aihetta enemmän tästäkin näkökulmasta, mutta koin sen olevan liian laaja asia opinnäytetyön raameihin.

Mielestäni kirjallisuuskatsaus toimi työtapana hyvin, sillä tietoa musiikkialan eriarvoisuudesta löytyy kyllä, mutta se on melko pirstaloitunutta. Monia asioita pystyin myös soveltamaan rajaamaani raskaan musiikin genreen. Löysin mielestäni hyviä tutkimuksia ja tekstejä aiheeseeni liittyen. Luotettavuutta olisi kuitenkin voinut lisätä se, että aineistoni olisi käsitellyt nimenomaan raskasta musiikkia eikä rytmimusiikkia yleisesti. Aineisto olisi myös voinut olla osittain tuoreempaa. Myös naispuolisten muusikoiden haastattelemisen olisi voinut lisätä työn arvoa, sillä omat kokemukset kertovat mielestäni ongelman laajuudesta enemmän kuin kasvottomat tilastot.

Tutkimukset ovat pitäneet huolen vastaajien tietojen käsittelystä. Olen pyrkinyt parhaani mukaan merkitsemään lähteet ja viitteet oikein. Olen myös pitänyt huolen tekijänoikeuksista. Olen pitänyt työni eettisyydestä huolen myös käyttämällä mahdollisimman uutta tietoa. Olen pyrkinyt käsittelemään aihettani mahdollisimman neutraalisti, mutta tiedostan, että oma asemani musiikkialalla saattaa vaikuttaa ajatuksiini. Olen kuitenkin ilmoittanut työssäni selkeästi, mikä on omaa pohdintaani.

Toivon, että opinnäytetyöni tekee raskaan musiikin kentän eriarvoisuutta näkyvämmäksi. Tarkoitukseni on haastaa miettimään, mitä voisimme tehdä musiikkialan tasa-arvoistamiseksi ja millaisten asenteiden ja ennakkoluulojen keskellä elämme. Muutos parempaan lähtee jokaisen omasta asennoitumisesta.

Lähteet

@braindeadsamy, (18.1.2024). *5 years alcohol free 2day*. Instagram.
<https://www.instagram.com/p/C2PUBKoC8YI/?hl=fi>

Alapirtti, S. (23.7.2021). *Punkstoo toi musiikkialan ahdistelun päivänvaloon, mutta perässä seurasi kritiikki - mitä anonyymista someaktivismista tulisi ajatella?* Yle. <https://yle.fi/a/3-12032361>

Anttila, A. (2019). *Tyttöhän soittaa kuin mies!: Kuinka vahvistaa taide- ja kulttuurialan tasa-arvoa ja työhyvinvointia?* Cuporen verkkojulkaisu 55. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.

Apocalyptic (ei pvm.). <https://www.apocalyptic.com>

Arppe, J. (16.4.2021). *Tältä kuulostaa kun Eluveitien Michalina Malisz tulkitsee Toolia kampiiralla*. <https://kaaoszine.fi/talta-kuulostaa-kun-eluveitien-michalina-malisz-tulkitsee-toolia-kampiiralla/>

Arppe, J. (20.7.2021). *Punkstoo-sivuston rinnalle luotu Metaltoo-tili paljastaa Suomen metalli- ja rockskenen raadollisuuden*. Kaaoszine.
<https://kaaoszine.fi/punkstoo-sivuston-rinnalle-luotu-metaltoo-tili-paljastaa-suomen-metalli-ja-rockskenen-raadollisuuden/>

Bukszpan, D. (2003). *The Encyclopedia of Heavy Metal*. Sterling Publishing Co.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu, tekstivastine, Opettajan valta -podcast (ei pvm.).
www.jamk.fi/%2Ffi/%2Fmedia/%2F39535&usq=AOvVaw2li_VGzMCCEkrDH6UqI9p&opi=89978449

Jyväskylän Yliopisto. (ei pvm.). Laadullinen tutkimus.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>

Juhila, K. (ei pvm.) *Analyysitavan valinta ja yleiset analyysitavat*. Laadullisen tutkimuksen käsikirja.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>

Järvinen, S. (8.1.2024). *Rob Halford on ollut raitis jo 38 vuotta*. Kaaoszine.
<https://kaaoszine.fi/rob-halford-on-ollut-raitis-jo-38-vuotta-metallijumalan-videotervehdys-katsottavissa/>

Kansanopisto.fi, (ei pvm.) <https://www.kansanopisto.fi/koulutukset/varsinais-suomen-kansanopisto/pop-rock-77290>

Keychange.eu. (ei pvm). About us. <https://www.keychange.eu/about-us>

Tilastokeskus. (21.11.2018). Kulttuuriosallistumisen Muutokset 2017, 3. *Soittamista harrastetaan yhtä aktiivisesti kuin 20 vuotta sitten*. https://www.stat.fi/til/vpa/2017/01/vpa_2017_01_2018-11-21_kat_003_fi.html

Käpylä, T. (2018). *Bändissä ja Vimmassa. Sosiaalinen sukupuoli arjesta esiintymislavalle turkulaisten nuorten bändiharrastuksissa*. [Väitöskirja, Turun yliopisto]. utupub.fi. <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/146285/AnnalesC460Kapyla.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Käpylä, T. & Pääkkölä, A-E. (2023). *Lailasta Almaan: Suomalaisen populaarimusiikin historia*. Into Kustannus.

Leppänen, A. (2019). *Naiset laulaa, miehet soittaa. Musiikin ammattilaisuuden sukupuoli ja naisen rooli rytmimusiikin ammattilaisena*. [Opinnäytetyö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu]. Theseus.fi. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/267146/Opinnäytetyö_K2415_Leppänen_Anni.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Lille Metal Music Showcase. (Ei pvm.). <https://lillemetalmusicshowcase.com/en/contact-us/>

Marjanen, L. (2020). *Syitä soittoharrastuksen lopettamiselle*. [Pro gradu - tutkielma, Oulun yliopisto]. OuluREPO.

Markkola, M. (20.5.2018). *"Työt ei soita kitaraa" - Nuorgam tutki, millä kesän 2018 festarilla esiintyy eniten naisoletettuja*. <https://www.nrgm.fi/artikkelit/tytot-ei-soita-kitaraa-nuorgam-tutki-milla-kesan-2018-festarilla-esiintyy-eniten-naisoletettuja/>

McClary, S. (1991). *Feminine Endings: Music, Gender and Sexuality*. Oxford: University of Minnesota Press.

Opetushallitus (ei pvm.) <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/musiikki-taiteen-perusopetuksessa-2017>

Paaso, P. (16.6.2020). *Soiva ja luova opettajuus*. <https://esignals.fi/teemat/soiva-ja-luova-opettajuus/opettaja-palautteen-antajana-pedagoginen-ystava-ja-luonteiden-asiantuntija/#180ec34a>

Peda.net: perusopetus (ei pvm.) <https://peda.net/pielavesi/perusopetus/pp>

Rautio, S. (27.7.2017). *Suomirap-lyriikoiden seksismi hämmentää psykologeja - "Naisen alentamisen lisäksi ne asettavat miehen ja pojan kummalliseen asemaan"*. Yle. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/07/27/suomirap-lyriikoiden-seksismi-hammentaa-psykologeja-naisen-alentamisen-lisaksi>

Rockway (ei pvm.). <https://www.rockway.fi/kurssi>

Suomen Muusikkojen Liitto ry. (27.7.2018). *Tutkimus seksuaalisesta häirinnästä musiikkialalla*. https://www.muusikkojenliitto.fi/wp-content/uploads/2018/08/Seksuaalinenhairinta_tutkimusraportti.pdf

Suomen virallinen lista 4/2023. (10.12.2023). Albumit. <https://ifpi.fi/lista/albumit/>

Suomen virallinen tilasto (SVT). (2017). *Vapaa-ajan osallistuminen* [verkkójulkaisu].

THL. (9.3.2023). Sukupuoli. <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli>

Tieteen Termipankki, (10.12.2023). Kasvatustieteen: pedagogiikka. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kasvatustieteet:pedagogiikka>

Uusitalo, M. (2018). *"Sähän osaat ihan soittaa!"*. *Naiset rock instrumentin soittajina*. [maisterintutkielma Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/59481/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201809124087.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Vastakaiku Oy (2023). *Tasapuolisempi sukupuolijakauma musiikkialalla - selvitys*. https://www.teosto.fi/wp-content/uploads/2023/03/tasapuolisempi-sukupuolijakauma-musiikkialalle-suomessa_yhteenvetoraportti_2023.pdf

Vuorinen, K. (Ei pvm.). Positiivinen pedagogiikka. [kaisavuorinen.com](https://kaisavuorinen.com/positiivinen-pedagogiikka/)
<https://kaisavuorinen.com/positiivinen-pedagogiikka/>